

Introduktion til indsatskatalog

Indsatser

Indsatskataloget er en gennemgang af de indsatser, der muliggøres i Svendborg Kommunes indsatsplan for grundvandsbeskyttelse. Indsatserne og deres praktiske implementering er den værktøjskasse og løftestang, der skal indfri indsatsplanens målsætninger om god drikkevandskvalitet, der overholder drikkevandsbekendtgørelsens kvalitetskrav, og om tilstrækkelig vandressource.

Indsatskataloget har både generelle indsatser inden for Svendborg Kommunes geografiske område, målrettede indsatser til de enkelte vandforsyninger, samt administrative indsatser og bestemmelser, der gælder det forvaltnings- og myndighedsmæssige arbejde internt i Svendborg Kommune.

Den helt overordnede og primære problemstilling og trussel for vandforsyningerne i Svendborg Kommune er indholdet af pesticider og nedbrydningsprodukter heraf i grundvandet. Der er tale om både ældre konstaterede indhold af f.eks. BAM, og nyere målte indhold af DMS, DPC, R471811 og spredte forekomster af andre stoffer som LM5 og LM6. Der er tale om så generelle forekomster, at mange vandværkers kildepladser må betragtes som sårbare overfor anvendelse af plantebekæmpelsesmidler i oplandet. Det er derfor naturligt, at et stort fokus i dette indsatskatalog retter sig imod anvendelse af pesticider.

Indsatsplanen er en dynamisk plan og kan revideres indenfor den gældende planperiode på 10 år, bl.a. på baggrund af nye hydrogeologiske data fra indsatser, der gennemføres i relation til planen, eller nye geologiske modeller fra den Nationale Grundvandskortlægning. Planen revideres minimum hvert femte år, for at følge op på indsatsernes fremdrift, eller senest 2 år efter en ny grundvandskortlægning.

Indsatsplanens områder

Det er i indsatsplanvejledningen defineret, at indsatser efter vandforsyningslovens §13 skal foregå indenfor indsatsområderne (IO). Indsatser uden for IO skal hjemles i vandforsyningslovens §13 a. Svendborg Kommune har vurderet, at det er nødvendigt at udpege dele af indvindingsoplandene, der ikke er udpeget til IO, som områder, hvor en særlig indsats er nødvendig. Dette er bl.a. begrundet i, at datagrundlaget for de nuværende IO, og områdeudpegningerne i det hele taget, er forholdsvis gamle og mange steder mangelfulde.

Der er taget udgangspunkt i de for nyligt beregnede SGO (sårbare grundvandsdannende områder). Indenfor SGO sker der en forholdsvis stor grundvandsdannelse af relativt ungt vand fra terræn til almene vandforsyningers indvindingsboringer. SGO-udpegningen er tilpasset således, at der som udgangspunkt kun anvendes de dele af SGO-udpegningen, hvor transporttiden nede i grundvandsmagasinet er maksimalt 50 år hen mod vandværkets borer. Hermed sikres at den grundvandsbeskyttende indsats prioriteres, hvor indsatsen vil have betydning for vandkvaliteten i vandværksboringerne indenfor en overskuelig fremtid.

Hermed fås de "supplerende indsatsplanområder" (SIO), som sammen med de af staten udpegede indsatsområder, for hvert vandværk udgør de områder, hvor en særlig indsats er nødvendig.

For hvert vandværk er fællesmængden af det tilhørende SIO og indsatsområde prioriteret i forhold til, hvad og hvornår der skal iværksættes en beskyttelsesindsats, udover den generelle grundvandsbeskyttelse. Prioriteringen tager udgangspunkt i dels nærheden til vandværksboringerne, dels den modellerede transporttid for grundvandet fra vandspejlet og

ned til boringerne, dels den naturlige beskyttelse af grundvandsmagasinet vurderet ud fra de hydrogeologiske forhold. Desuden spiller det en rolle, om der er konstateret tilstedeværelse af forhøjede indhold af nitrat, målt indhold af pesticider eller konstateret indhold af andre miljøfremmede stoffer.

Zone-inddelinger

Mange indsætser er områdespecifikke og skal kun implementeres inden for nærmere definerede områder. Det kan f.eks. være indenfor supplerende indsatsplanområder (SIO), udpeget af Svendborg Kommune, indvindingsoplande til almene vandforsyninger eller indsatsområder udpeget af staten i Fynsmodellen¹.

Udover OSD (Områder med særlige drikkevandsinteresser), IVO (Indvindingsopland) og IO (Indsatsområder) introducerer indsatsplanen SIO² (Supplerende indsatsplanområder), jævnfør VFL § 13a, der er yderligere opdelt i 3 zoner indenfor 50-års oplandet til vandforsyningen:

- Områder hvor en stor del af transporttiden er under 25 år og/eller der er en ringe beskyttelse af grundvands-magasinet og/eller en manglende viden om de hydrogeologiske forhold er prioriteret som en zone 1.
- Områder hvor en stor del af transporttiden er under 50 år og/eller der er moderat beskyttelse af grundvandsmagasinet er prioriteret som zone 2.
- De øvrige dele af indsatsplanområdet og indsatsområderne, hvor en stor del af transporttiden for grundvandet er mere end 50 år og som udgangspunkt ligger langt væk fra vandværksboringerne er prioriteret som zone 3.

Om BNBO

De boringsnære beskyttelsesområder (BNBO) er omfattet af særskilt lovgivning. BNBO er de helt nære områder omkring boringerne svarende til et beregnet 1-års strømningsopland i grundvandsmagasinet, og områderne udpeges i en bekendtgørelse, der opdateres årligt. Kommunen foretager en risikovurdering for hvert BNBO, og de BNBO, der vurderes sårbare, skal beskyttes mod pesticider og eventuelt imod kvælstof. Enten ved en frivillig aftale, eller hvis en frivillig aftale ikke kan indgås ved påbud om ophør med anvendelse af pesticider. Hvis et BNBO i forbindelse med en indsatsplan eller et andet tiltag allerede er beskyttet, skal der ikke foretages særskilt BNBO-beskyttelse.

Alle kommunens nuværende udpegede og sårbare BNBO er omfattet af frivillige aftaler eller påbud.

Tidshorisont og faser

Indsatsplanen sætter en ramme for en 10-årig periode fra 2026-2036. For at have klare pejlemærker for indsætsernes begyndelse, løbende implementering, fremdrift og afslutning er planen opdelt i tre faser:

- Fase 1: 0-2 år (2026-2028)
- Fase 2: 2-5 år (2028-2032)
- Fase 3: 5-10 år (2032-2036)

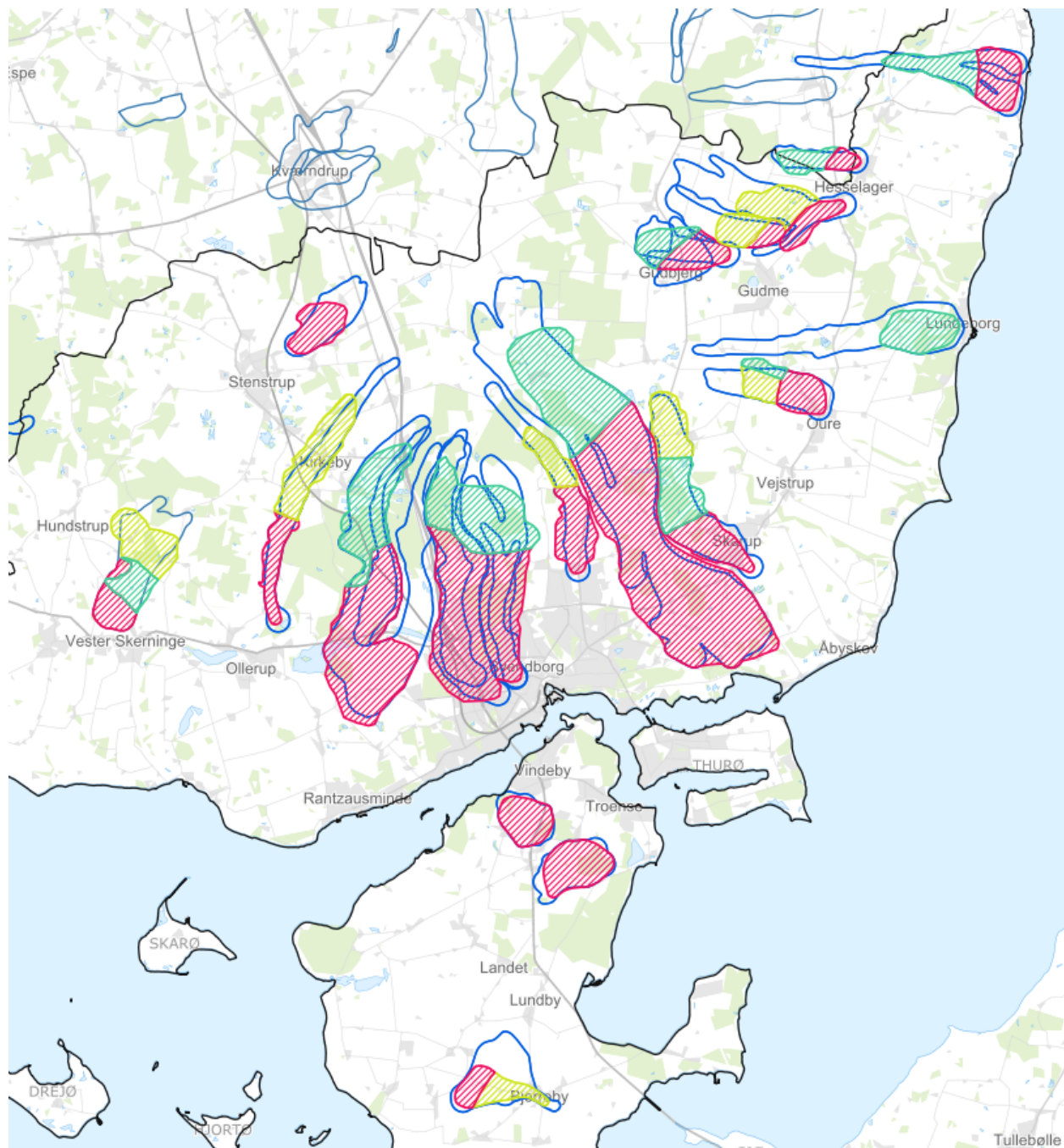
Indsætserne tager deres begyndelse med de vigtigste prioriterede områder (Zone 1), og faserne vil være nærmere defineret for de enkelte vandværker i relation til de udfordringer og risici vandværkerne står overfor.

¹ Fynsmodellen er den grundvandsmodel, som den Nationale Grundvandskortlægning (Miljøstyrelsen) har udført på Fyn, den seneste modelkørsel er fra 2021. Indsatsplaner skal først og fremmest baseres på indsatsområder udpeget i denne kortlægning.

² Lov om Vandforsyning § 13a, jf. LBK nr. 1149 af 28-10-2024.

Kort med prioritering af områder

Herunder er vist det foreløbigt udarbejdede kort, hvor Svendborg Kommune vurderer, at der skal gennemføres indsatser. Indsatserne er prioriterede indenfor rød, grøn og gul zone, og vil være afpassede med de enkelte vandværkers situation, og den vurderede risiko indenfor zonerne.

Figur 1: Foreløbigt kort med visning af prioritering indenfor indsatsområder og supplerende indsatsområder i tilknytning til vandværkerne. Rød er zone 1, grøn er zone 2 og gul er zone 3.

Indsatskatalog

I følgende indsatskatalog er indsatserne fordelt under hovedoverskrifter og indsatserne er nummeret efter hovedkategorien.

1	Grundvandsbeskyttende indsatser
1.1	<i>Supplerende kortlægning og geofysik</i>
1.2	<i>Beskyttelse af grundvandet mod miljøfremmede stoffer, herunder erhvervsmæssig anvendelse af pesticider</i>
1.3	<i>Kvælstofreduktion</i>
1.4	<i>Sløjfning af brønde og borer</i>
1.5	<i>Indsatser ved fund af nye miljøfremmede stoffer i grundvandet</i>
1.6	<i>Synergi med "Grøn Trepert"</i>
2	Driftsmæssige indsatser
2.1	<i>Skånsom indvinding af grundvand</i>
2.2	<i>Videregående vandbehandling</i>
2.3	<i>Reduceret vandforbrug og minimering af spild</i>
2.4	<i>Skærpet kontrolfrekvens for miljøfremmede stoffer</i>
2.5	<i>Skærpet kontrolfrekvens ved stigende indhold af nitrat, sulfat og arsen</i>
2.6	<i>Overvågning af udviklingen i grundvandsstanden</i>
3	Anlægsindsatser
3.1	<i>Etablering af nye borer og kildepladser</i>
3.2	<i>Kontrol med borer og boringsundersøgelser</i>
3.3	<i>Forbedret forsyningssikkerhed – forbindelsesledninger</i>
3.4	<i>Afværgeindsatser – afværgepumpning</i>
4	Administrative indsatser
4.1	<i>Partnerskabsaftaler om grundvandsbeskyttelse</i>
4.2	<i>Partnerskabsaftaler om jordforurening (kortlægning, afværge og oprensning)</i>
4.3	<i>Anmodning om supplerende kortlægning og genberegninger af indvindingsoplande ved Miljøstyrelsen</i>
4.4	<i>Kommunale tilsyn med virksomheder og landbrug</i>
4.5	<i>Oplysningskampagne om grundvandsvenlig adfærd i by- og boligområder</i>
4.6	<i>Beskyttelse af grundvandsressourcerne mod overudnyttelse</i>
5	Retningslinjer
5.1	<i>Kommuneplanlægning</i>
5.2	<i>Skærpet regulering og kontrol med udbringning af spildevandsslam</i>
5.3	<i>Forbud mod udbringning af spildevandsslam</i>
5.4	<i>Jordflytning</i>
5.5	<i>Vaskepladser</i>
5.6	<i>Renovering af kloaker</i>
5.7	<i>Transformerstationer</i>
5.8	<i>Nedsivning af spildevand og overfladevand</i>
5.9	<i>Jordvarmeanlæg</i>
5.10	<i>Råstofindvinding</i>

1. Grundvandsbeskyttende indsatser

1.1. Supplerende kortlægning og geofysik

For at sikre proportionalitet og kvalificering af målrettede grundvandsbeskyttende indsatser, samt afdækning af områder inden for SIO, der kræver eller ikke kræver målrettet grundvandsbeskyttelse overfor indvindingsboringerne, skal der udføres supplerende geofysiske undersøgelser eller anden relevant undersøgelse af området. Denne supplerende grundvandskortlægning skal udføres, og resultaterne tolkes, af et rådgivende ingeniørfirma med kompetencer indenfor hydrogeologiske forhold og geofysik.

Den supplerende kortlægnings resultater skal fremlægges for Svendborg Kommune. Med afsæt i de tolkede data og i samråd med den pågældende vandforsyning, vil Svendborg Kommune udpege sårbare grundvandsdannende områder, der kræver en målrettet grundvandsbeskyttende indsats.

Indsatsen skal gennemføres indenfor SIO - zone 1, hvor der ikke er tilstrækkelige data.

1.2. Beskyttelse af grundvandet mod miljøfremmede stoffer, herunder erhvervsmæssig anvendelse af pesticider

Vandforsyninger skal gennem frivillige aftaler beskytte udpegede sårbare grundvandsdannende områder, mod f.eks. erhvervsmæssig anvendelse af pesticider mv.

Frivillige aftaler kan omfatte økologisk drift, skovrejsning, permanent ekstensivering med flere. Frivillige aftaler kan også indeholde begrænsende bestemmelser om erhvervsmæssig anvendelse af handels- og husdyrgødning, herunder spildevandsslam, hvis det er nødvendigt for den samlede beskyttelse. Indsatsen kan kombineres med bestemmelser om kvælstofreduktion mv.

Lykkes det ikke vandforsyningen at indgå frivillige aftaler, inden for en defineret tidsperiode, kan Svendborg Kommune nedlægge forbud mod f.eks. erhvervsmæssig anvendelse af pesticider, indenfor prioriterede sårbare arealer, jf. MBL § 26a.

Det er vandforsyningen der afholder udgifterne for værditabet på ejendomme. Alle frivillige aftaler og påbud/forbud skal tinglyses på matrikelniveau.

Indsatsen gælder i indsatsområder og indenfor SIO, indenfor vandforsyningernes indvindingsoplande, hvis der er et konkret behov for supplerende grundvandsbeskyttelse.

Hvis vandforsyningen på egen foranledning kan dokumentere, f.eks. ved ny detaljeret kortlægning, prøvepumpning eller tilsvarende, at konkrete udpegede områder inden for zone 1 ikke er sårbare i forhold til vandforsyningens indvinding, skal Svendborg Kommune vurdere om arealet kan udgå fra den samlede beskyttelsesindsats.

Særligt for nuværende og fremtidige projekt- og partnerskabsområder

Det gælder indenfor vedtagne og/eller igangværende projektområder, med grundvandsbeskyttende formål, at Svendborg Kommune kan påbyde de nødvendige rådighedsindskrænkninger, til realisering af projektet, hvis ikke det kan lykkes gennem frivillige aftaler, indenfor en defineret tidsperiode. Rådighedsindskrænkninger vil kun blive påbudt på konkrete matrikler, hvor der er dokumenteret sårbarhed, som er en

del af en aktuel og projekteret områdefrænsning. Sådanne grundvandsbeskyttende projekter skal bero på permanente tiltag f.eks. skovrejsning og ekstensivering m.fl.

1.3. Kvælstofreduktion

Vandforsyningerne kan som led i en grundvandsbeskyttende indsats, inden for indsatsområder eller prioriterede sårbare grundvandsdannende områder, indgå frivillige aftaler om rådighedsindskrænkninger for anvendelse af kvælstofholdig handels- og husdyrgødning, herunder spildevandsslam. Frivillige aftaler er relevante at begynde at afsøge, hvis der i vandforsyningsboringer er konstateret et indhold af nitrat over 5 mg/l, og indholdet over en årrække har udvist en stigning.

Frivillige aftaler kan omfatte skovrejsning, permanent ekstensivering med flere. Indsatsen kan kombineres med bestemmelser om tilførsel af miljøfremmede stoffer, herunder pesticider mv., jævnfør indsats 1.2.

Hvis vandværket ikke kan komme i mål med frivillige aftaler om reduktion af anvendelse af nitrat, inden den pågældende tidsfrist eller på rimelige vilkår, og nitratkoncentrationen er over 25 mg/l, vil Svendborg Kommune meddele påbud efter § 26a i Miljøbeskyttelsesloven indenfor de områder, hvor kommunen vurderer, at det er nødvendigt for opretholdelse af forsyningen.

Det er vandforsyningen der afholder udgifterne for værditabet på ejendomme. Alle frivillige aftaler og påbud/forbud skal tinglyses på matrikelniveau.

Indsatsen gælder i indsatsområder og indenfor SIO, hvis der er et konkret behov for supplerende grundvandsbeskyttelse.

1.4. Sløjfning af brønde og boringer

Indenfor hele SIO vurderes det, at inaktive brønde og boringer kan udgøre en risiko for den eksisterende indvinding.

Kommunen vil meddele påbud om sløjfning af inaktive brønde og boringer med hjemmel i vandforsyningslovens §36.

Påbuddene meddeles i perioden 2026-2030

(Se også, Vandforsyningsplanens retningslinje 11)

1.5. Indsatser ved fund af nye miljøfremmede stoffer i grundvandet

Ved konstatering af nye miljøfremmede stoffer i grundvandet, der ikke direkte kan tilskrives en kendt anvendelse eller forurening, skal vandforsyningen i samarbejde med Svendborg Kommune og andre relevante interessenter, iværksætte en kildeopsporingsindsats.

Svendborg Kommune fører kontrol med indkomne vandanalyser og vil på den baggrund iværksætte kildeopsporingsindsatser, efter nødvendighed.

1.6. Synergi med "Grøn Trepert"

Aftale om Grønt Danmark betyder, at der skal foretages betydelige arealomlægninger af landbrugsjord i de kommende år. Der skal udtages landbrugsarealer for at nedbringe kvælstofbelastningen af fjordene og der skal rejses skov og etableres ny natur for at mindske CO₂-belastningen og øge biodiversiteten. Fælles for alle indsatserne er, at de også kan gennemføres med en grundvandsbeskyttende gevinst i tilgift.

Svendborg Kommune vil derfor arbejde på at sikre at der kan opnås så stor og kvalificeret grundvandsbeskyttelse som muligt i forbindelse med arealomlægningerne. Prioriterede grundvandsdannende områder vil derfor blive indmeldt til arealomlægning, f.eks. til: natur, ekstensivering, skovrejsning eller andre grundvandsskånsomme arealanvendelser.

2. Driftsmæssige indsatser

2.1. Skånsom indvinding af grundvand

Ud fra et princip om kun at indvinde den absolut nødvendige mængde grundvand og for at forhindre unødige fluktuationer i grundvandsspejlets potentialer omkring aktive vandforsyningsboringer, der f.eks. kan mobilisere forureninger, skal vandforsyningerne indrette deres pumpestrategi balanceret, så der sikres en jævn og skånsom drift overfor grundvandsmagasinet.

Svendborg Kommune skal godkende vandforsyningernes plan for balanceret pumpestrategi, samt indgå i dialog med vandværkerne om forudsætninger og muligheder for skånsom indvinding af grundvand.

2.2. Videregående vandbehandling

Hvis der gives tilladelse til fjernelse af miljøfremmede stoffer for en midlertidig periode på maksimalt 10 år, jf. Svendborg Kommunes Vandforsyningsplan, skal vandværket som udgangspunkt forsøge at etablere en anden kildeplads eller udarbejde andre planer for at sikre den eksisterende kildeplads. Der kan herunder indgås frivillige tinglyste aftaler med lodsejere om rådighedsindskrænkning af anvendelse af miljøfremmede stoffer.

I særlige tilfælde hvor en afbrydning af vandindvindingen kan give store uhensigtsmæssige problemer, f.eks. i Svendborg by, kan et krav om eventuel etablering af en ny kildeplads eller beskyttelse af eksisterende fraviges.

Svendborg Kommune meddeler tilladelse til etablering af videregående vandbehandling. Kommunen tager i tilladelsen stilling til, på hvilke vilkår tilladelsen kan gives og, hvilke grundvandsbeskyttende tiltag vandforsyningen skal iværksætte.

2.3. Reduceret vandforbrug og minimering af spild

Vandforsyningerne skal i deres daglige drift bestræbe sig på at minimere det samlede vandforbrug, samt mængden af spild. Vandværkerne bør bestræbe sig på at have et årligt vandspild på mindre end 5%.

Det indebærer, at vandforsyningerne undersøger, hvordan de løbende kan optimere driftsprocesser på vandværket, samt pumpestrategi i relation til indsats 2.1. Dertil skal indikationer på brud eller lækager, fra vandforsyningsledninger hurtigt undersøges og udbedres.

I forbindelse med tørke skal vandforsyningerne, ved behov, udstede forbud mod havevanding og andet større vandforbrug til deres forbrugere. Se i øvrigt retningslinje 12 *Begrænsning af vandforbruget* i Svendborg Kommunes gældende vandforsyningsplan³.

³ <https://svendborg.cowiplan.dk/planportal/vandforsyningsplan/>

2.4. Skærpet kontrolfrekvens for miljøfremmede stoffer

Hvis der via en vandforsynings analyser af vandkvaliteten måles koncentrationer på over halvdelen af en gældende grænseværdi for miljøfremmede stoffer, optaget i drikkevandsbekendtgørelsen, vil Svendborg Kommune igennem vandforsyningernes kontrolprogrammer stille krav om øget analysefrekvens, for de pågældende parametre.

Den øgede analysefrekvens vil gælde både på borings- og vandværksniveau.

Svendborg Kommune fører kontrol med indkomne vandanalyser og vil på den baggrund foranledige skærpet analysefrekvens igennem vandforsyningernes kontrolprogrammer, jf. drikkevandsbekendtgørelsens § 17, stk. 3⁴, hvis behovet opstår.

2.5. Skærpet kontrolfrekvens ved stigende indhold af nitrat, sulfat og arsen

Hvis der igennem en vandforsynings kontrolprogram for boringskontroller konstateres et stigende indhold af de uorganiske parametre nitrat, sulfat eller arsen, vil Svendborg Kommune igennem vandforsyningernes kontrolprogrammer stille krav om øget analysefrekvens, for de pågældende parametre.

2.6. Overvågning af udviklingen i grundvandsstanden

Svendborg Kommune overvåger og følger udviklingen af grundvandsstanden i indvindingsmagasinerne. Det gøres via pejlinger fra almene vandforsyninger og større ikke-almene vandindvindinger.

Overvågningen sker for rettidigt at opdage tegn på overudnyttelse af en grundvandsressource, samt klimatiske påvirkninger på grundvandsdannelsen og grundvandsressourcerne generelt. Overvågningsindsatsen skal muliggøre, at Svendborg Kommune kan handle på forkant, ift. mulige ressourcemæssige problemstillinger, og tage de nødvendige beslutninger til sikring af den fremtidige vandforsyningsstruktur i Svendborg Kommune.

Indsatsen er delvist igangsat i medfør af Svendborg Kommunes Klimahandleplan.

3. Anlægsindsatser

3.1. Etablering af nye boringer og kildepladser

Et vandværks indvinding kan ikke alene baseres på en boring, eller to boringer samme sted, for at imødegå forureningsrisici og til sikring af forsyningssikkerheden, skal der etableres flere boringer eller en anden kildeplads.

Nye kildepladser skal så vidt muligt etableres i områder, hvor der er eller har været natur- og skovområder, i det forventede nære indvindingsopland i en længere forudgående periode.

3.2. Kontrol med boringer og boringsundersøgelser

Forurening af boringer med indsivende vand terrænnært vand kan forekomme ved dårligt etablerede eller ikke vedligeholdte boringer. Der kan opstå utætheder som følge af skorstenseffekt ned langs ydersiden af boringernes udvendige foring, eller der kan være dårlige samlinger eller borehuller, hvor forurenede vand kan løbe ind i boringen.

⁴ Bekendtgørelse om vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg, jf. BEK nr. 221 af 25/02/2025

Vandforsyningerne skal derfor indføre kontrol med tætheden af borerne med relevante boringsundersøgelser minimum hvert 10. år.

3.3. Forbedret forsyningssikkerhed – forbindelsesledninger

I forbindelse med forbigående eller mere permanente forureningssituationer er det vigtigt, at et vandværk kan modtage vand fra nabovandværker, indtil en mere permanent løsning er etableret.

Vandværkerne skal derfor arbejde for at sikre, at der bliver etableret tilstrækkeligt med nødforsyningsforbindelser imellem vandværkerne, så forsyningen kan forblive robust selvom, der opstår problemer med råvandet på et vandværk.

3.4. Afværgeindsatser – afværgepumpning

I tilfælde af et en indvindingsboring bliver ramt af kraftig punktkildeforurening, kan det være en god mulighed at afværgepumpe fra indvindingsboringen eller at vandforsyningen etablerer andre borer til afværge af en grundvandsforurening.

Svendborg Kommune vil som udgangspunkt tillade afværgepumpning for at undgå at en punktkildeforurening spreder sig til andre indvindingsboringer.

4. Administrative indsatser

4.1. Partnerskabsaftaler om grundvandsbeskyttelse

Svendborg Kommune vil arbejde for at danne og understøtte partnerskabsaftaler og projekter med grundvandsbeskyttende formål.

Eksisterende og fremtidige grundvandsbeskyttende projekter, foranlediget af en partnerskabsaftale, skal bero på permanente tiltag f.eks. skovrejsning, rewilding, ekstensivering.

Det gælder indenfor vedtagne projektområder, at Svendborg Kommune vil påbyde de nødvendige rådighedsindskrænkninger, til realisering af projektet, hvis ikke det kan lykkes gennem frivillige aftaler, indenfor en defineret tidsperiode. Det skal under alle omstændigheder bero på konkrete matrikler, optaget i projektbeskrivelsen.

Svendborg Kommune er ansvarlige for støtte og i nogle tilfælde at søsætte partnerskabsaftaler om grundvandsbeskyttelse.

Svendborg Kommune er forpligtet til at sikre projekters realisering via påbud, hvis der ikke kan opnås frivillige aftaler.

4.2. Partnerskabsaftaler i forhold til jordforurening (kortlægning, afværge og oprensning)

For at sikre effektiv kortlægning, afværge og oprensning vil Svendborg Kommune arbejde for at danne og understøtte (eksisterende) partnerskabsaftaler vedr. jordforurening, for at sikre vandindvindinger mod forurening.

Kortlægning, afværge og oprensning er regionernes myndighedsområde, derfor vil Region Syddanmark blive inddraget i fremtidige partnerskabsaftaler i Svendborg Kommune.

Det er Svendborg Kommunes opgave at identificere forureningstrusler mod vandindvindinger, og derefter foranledige dannelsen af en partnerskabsaftale imellem

væsentlige interessenter, der som minimum involverer RSD, berørte vandforsyning(er) og Svendborg Kommune.

Gælder for områder i, og omkring, nuværende og fremtidige kortlagte jordforureninger.

4.3. Anmodning om supplerende kortlægning og genberegninger af indvindingsoplande ved Miljøstyrelsen

Svendborg Kommune vil anmode Miljøstyrelsen om at gennemføre supplerende kortlægning indenfor de områder, hvor kommunen vurderer at datagrundlaget er for dårligt til at gennemføre en kvalificeret og proportional udpegning af områder, hvor der skal gennemføres grundvandsbeskyttende indsatser.

I den eksisterende kortlægning indgår ældre vandforsyningsboringer, der nu er ude af drift, og der er etableret nye boringer og helt nye kildepladser, der endnu ikke er foretaget beregninger af BNBO, indvindingsoplande og grundvandsdannende oplande for. Svendborg Kommune har behov for en beregning af disse områder, for at kunne gennemføre en kvalificeret vurdering af dem.

4.4. Kommunale tilsyn med virksomheder og landbrug

Svendborg Kommune vil arbejde på at forbedre tilsynspraksis, så der i højere grad er fokus på grundvandstruende aktiviteter og anvendelse af miljøfremmede stoffer indenfor OSD og indvindingsoplande til almene vandforsyninger udenfor OSD.

4.5. Oplysningskampagne om grundvandsvenlig adfærd i by- og boligområder

Svendborg Kommune vil hvert 5. år gennemføre en oplysningskampagne om grundvandsvenlig adfærd.

Kampagnens målgruppe er borgere der bor i by- og boligområder. Hensigten er at oplyse om, hvordan vi alle kan hjælpe med at beskytte vores fælles drikkevand.

Gennemføres første gang i 2026, og derefter, hvert 5. år.

4.6. Beskyttelse af grundvandsressourcerne mod overudnyttelse

For at beskytte en grundvandsressource mod overudnyttelse skal det sikres, at den akkumulerede udnyttelse af en given grundvandsressource eller -forekomst ikke overstiger 30%. På den måde sikres der god kvantitativ tilstand i grundvandsforekomsterne, jævnfør de gældende Vandområdeplaner⁵ og indsatsbekendtgørelsen⁶.

Ved tvivl om, hvorvidt en vandindvinding kan medføre overudnyttelse af en grundvandsressource, skal der foretages en miljøvurdering af den ansøgte vandindvinding, for at afdække den egentlige miljøpåvirkning, samt mulige alternativer i tilfælde af, at der ikke kan gives den ansøgte tilladelse.

Der må ikke planlægges for anlæggelse af større vandforbrugende virksomhed, uden at der er foretaget en forudgående vurdering af den tilgængelige grundvandsressource.

⁵ <https://mst.dk/erhverv/rent-miljoe-og-sikker-forsyning/vandmiljoe/vandomraadeplaner/overblik-vandomraadeplanerne-2021-2027>

⁶ Bek. nr. 797 af 13/6 2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter

5. Retningslinjer

5.1. *Kommuneplanlægning*

Kommuneplanen fastlægger, at særligt grundvandstruende virksomhed og aktiviteter ikke uden en nærmere redegørelse kan placeres indenfor områder med særlige drikkevandsinteresser (OSD) og indvindingsoplande til almene vandforsyninger udenfor OSD.

Der må ikke planlægges for grundvandstruende aktiviteter (aktiviteter der medfører en forøget risiko for grundvandsforurening) indenfor de boringsnære beskyttelsesområder (BNBO).

5.2. *Skærpet regulering og kontrol med udbringning af spildevandsslam*

Svendborg Kommune stiller skærpede vilkår i forbindelse med godkendelser til udbringning af spildevandsslam til jordbrugsformål, inden for særligt sårbare områder.

Svendborg Kommune er ansvarlig for at føre kontrol og tilsyn med, at kriterierne for godkendelser til udbringning af spildevandsslam overholdes.

Gyldighedsområde

Indsatsen gælder indenfor OSD, og indvindingsoplande til almene vandforsyninger udenfor OSD.

5.3. *Forbud mod udbringning af spildevandsslam:*

For at forhindre, at grundvandsressourcerne forurenes af miljøfremmede stoffer, herunder PFAS, vil Svendborg Kommune på baggrund af en konkret risikovurdering indenfor sårbare grundvandsdannende områder indenfor IO og SIO, som udgangspunkt ikke tillade udbringning af spildevandsslam, der indeholder PFAS, til jordbrugsformål, af hensyn til beskyttelsen af nuværende og fremtidige vandindvindinger.

Afslag meddeles efter § 24 i MBL og/eller Affald til jord bekendtgørelsens § 28, stk. 1.

Svendborg Kommune foretager altid en risikovurdering for spildevandsslam indenfor SIO.

5.4. *Jordflytning*

Forurenet jord, herunder lettere forurenet jord, må som udgangspunkt ikke tilføres indsatsområder og SIO, samt mulige fremtidige kildepladser. Svendborg Kommune foretager en konkret vurdering indenfor disse områder.

Undtaget er jord og restprodukter, der kan anvendes efter reglerne i restproduktbekendtgørelsen.

5.5. *Vaskepladser*

Indenfor BNBO og 300 meter fra en almen indvindingsboring må der som udgangspunkt ikke etableres vaskepladser. Der vil altid blive lavet en konkret vurdering.

Påfyldning og vask af sprøjte må ikke ske indenfor BNBO.

Svendborg Kommune skal sikre, at vaskepladser ikke etableres i områder omkring vandforsyningsboringer, hvis de vurderes at udgøre en forureningsrisiko overfor grundvandet og dermed nærliggende vandindvindinger.

5.6. *Renovering af kloakker*

Ved renovering og besigtigelse af kloakker, skal risikoen for forurening af vandforsyningsboringer og indvindingsoplande indgå i Vand og Affalds prioritering.

Vand og Affald skal prioritere renovering af kloakker, nær og i områder med drikkevandsinteresser, særligt nær aktive vandforsyningsboringer, der indvinder drikkevand.

5.7. *Transformerstationer*

Transformerstationer til f.eks. solceller skal som udgangspunkt etableres udenfor BNBO. Tilladelser vil altid bero på en konkret vurdering.

Mange transformerstationer indeholder olie eller kølervæske. Derfor vil der være risiko for, at der kan ske lækage, som kan forårsage en forurening tæt på en vandforsyningsboring. I tilfælde af brand, vil slukningsvandet ligeledes udgøre en risiko.

Svendborg Kommune skal sikre, at planlagte transformerstationer placeres og opbygges på en måde, så risiko for forurening af grundvandet minimeres i videst muligt omfang.

5.8. *Nedsivning af spildevand og overfladevand*

Der må ikke etableres nedsivningsanlæg indenfor BNBO. Der må som udgangspunkt ikke nedsives urensset vejvand indenfor BNBO eller indenfor IO i indvindingsopland.

Der gives som udgangspunkt ikke tilladelse til nedsivningsanlæg indenfor 300 m fra et alment vandforsyningsanlægs indvindingsboringer.

Der skal foretages en konkret vurdering af nedsivning af spildevand, tag- overflade og vejvand indenfor SIO. Der kan meddeles afslag på nedsivning, hvis der efter en konkret vurdering er risiko for forurening af grundvandsressourcen.

5.9. *Jordvarmeanlæg*

Jordvarmeanlæg må ikke etableres indenfor BNBO.

Der benyttes en restriktiv praksis i forbindelse med boretilladelser til vertikale jordvarmeanlæg indenfor områder med særlige drikkevandsinteresser, OSD eller et vandværks indvindingsopland udenfor OSD. Svendborg Kommunes afgørelser vil bero på en konkret faglig vurdering af det ansøgte, herunder hydrogeologien og eventuelle forureningsproblematikker.

5.10. *Råstofindvinding*

Svendborg Kommune vil arbejde for, at der stilles specifikke vilkår til råstofindvinding, for at hindre forurening i driftsperioden. Region Syddanmark er myndighed på råstofområdet. Kommunen er høringsberettiget.

Uønsket råstofindvinding:

Svendborg Kommune vil arbejde for, at råstofindvinding som udgangspunkt ikke igangsættes indenfor BNBO og 300 meter zonen.

Afslutning af råstofindvinding:

Hvis råstofgravning har medført forringet beskyttelse, pga. fjernelse af lerlag, skal arealanvendelsen, ved indvindingens afslutning, konverteres til natur eller ekstensivering.